

ADEDE ARCHEOLOGISCH RAPPORT 1419

Archeologienota A2 Afrit 17 te Leuven (Vlaams-Brabant)

Programma van Maatregelen

LARISSA OTOKITI

Colofon

Uitgever	ADEDE bv
Jaar van uitgave	2025
Plaats van uitgave	Gent
Redactie	Janssens David
ISSN	2033-6810

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van ADEDE bv. ADEDE bv is niet aansprakelijk voor eventuele schade voortvloeiend uit diens adviezen.

Inhoudsopgave

1	Gemotiveerd advies.....	- 4 -
1.1	Bevindingen bureauonderzoek.....	- 4 -
1.2	Archeologische verwachting	- 5 -
1.3	Impact geplande werken	- 6 -
1.4	Afweging noodzaak vervolgonderzoek.....	- 6 -
2	Programma van maatregelen.....	- 8 -

1 Gemotiveerd advies

Het programma van maatregelen geeft een gemotiveerd advies over het al dan niet moeten nemen van maatregelen in de omgang met archeologisch erfgoed bij bodemingrepen. Het beschrijft de aard van deze maatregelen en de uitvoeringswijze van de eventuele maatregelen. Het gemotiveerd advies is gebaseerd op het verslag van resultaten van het vooronderzoek.

1.1 Bevindingen bureauonderzoek

Het projectgebied gelegen op de uitloper van een west-oost georiënteerde heuvelrug, ligt op een hoogte dat varieert tussen 71 meter in het zuidwesten en 57 meter in het noordoosten. Op meer dan een kilometer afstand ten oosten van het projectgebied bevinden zich twee grote waterlopen, de Voer en de Dijle. De natuurlijke bodem binnen het plangebied bestaat uit een droge leembodem met textuur B-horizont.

De CAI locaties in de omgeving helpen om een verwachting te bepalen naar de mogelijke aanwezigheid van archeologisch erfgoed op het plangebied. (CAI 3664): Op ongeveer 900 meter ten noordwesten van het projectgebied is op een zuidwestelijk georiënteerde helling een vondst van silex geregistreerd. Het is tot nu toe de enige CAI melding in de nabije omgeving die te dateren is in de steentijd. De overige CAI meldingen wijzen echter duidelijk op menselijke aanwezigheid vanaf de volle middeleeuwen en in de daaropvolgende perioden. Op ca. 503 meter ten westen van het plangebied werd een toevalsvondst (CAI 876) gedaan van resten die te dateren zijn over een periode van midden 12de eeuw tot begin 19de eeuw. Het gaat om een verdwenen hoeve, een zilveren munt uit 1604, resten van een muur, tegels en scherven. Een andere toevalsvondst (CAI 877) op ca. 407 meter ten zuidoosten van het projectgebied bracht een verdwenen kapel aan het licht die wordt gedateerd in de late middeleeuwen. CAI 207249, op ca. 673 meter richting het oosten, maakt melding van de Leuvense stadsomwalling (14de eeuw) op basis van historisch onderzoek. Wat verder diezelfde richting uit, op ca. 700 meter, wordt melding gemaakt van een onderdeel van de 2de stadsomwalling die in 1825 vervangen werd door de Octrooigebouwen.

Voor de nieuwe tijd verwijzen meerdere CAI-meldingen naar militaire activiteiten. (CAI 208953): Op ca. 255 meter ten westen/noordwesten, werd op basis van een kaartstudie een Frans Kampement aangeduid, in verband te brengen met de Belegging van Leuven 1635. (CAI 208974): op ca. 759 meter ten noordoosten werd, ook op basis van een kaartstudie, de plaats van een veldslag tijdens het Beleg van Leuven aangeduid. (CAI 208976): brengt een aanvalsliepgraaf uit de 17de eeuw aan het

licht. Dichterbij op ca. 226 meter van het projectgebied in zuidwestelijke richting, wordt melding gemaakt van een Frans militair kampement, bezet vanaf 7 oktober 1747 tot het einde van de campagne (CAI 222771).

Ook voor de nieuwste tijd verwijzen de CAI-meldingen uit de omgeving naar elementen van militair-historische aard. (CAI 222781): maakt melding van een veldslag (1831) tussen het Belgische en Nederlandse leger ter hoogte van de Roeselberg te Herent. Vijf CAI-meldingen (165107, 165108, 165105, 165106 en 165102) hebben betrekking op bunkers die dateren uit de periode tussen de twee Wereldoorlogen. Deze bevinden zich verspreid in alle windrichtingen en relatief dicht bij het projectgebied. (CAI 165107): op ca. 78 meter ten westen van het projectgebied. (CAI 165102): op ca. 833 ten noordoosten van het projectgebied. De overige meldingen liggen tussen deze afstanden in ten op zicht van het projectgebied.

De historische kaarten tonen aan dat de omgeving van het plangebied in de 18de en 19de eeuw bijna zo goed als onbebouwd was en vooral landelijk van aard, met uitzondering van de nabijgelegen stad Leuven. Pas in de tweede helft van de 20ste eeuw lijkt de bebouwing in deze landelijke regio toe te nemen en vanaf 1979-1990 wijzigt het uitzicht van het plangebied en haar omgeving drastisch, met bijkomende bebouwing en de inrichting van een autosnelweg.

1.2 Archeologische verwachting

Steentijd

Het plangebied bevindt zich op de uitloper van een heuvelrug die geleidelijk afloopt in (noord)oostelijke richting, naar het valleigebied van de Dijle. Vanuit strategisch oogpunt kan deze ligging in het verleden aantrekkelijk zijn geweest, vanwege de hogere positionering in combinatie met de nabijheid van water en mogelijk andere natuurlijke hulpbronnen (voedselbronnen) zoals gesuggereerd door de bodemsamenstelling. Er is echter slechts één melding van een steentijd vondst in de omgeving waardoor voor deze periode een eerder algemene archeologische verwachting kan worden vooropgesteld.

Metaaltijden en Romeinse periode

Voor de metaaltijden en de Romeinse periode zijn in de directe omgeving geen vondstenmeldingen bekend. Nochtans had de landschappelijke ligging ook tijdens deze perioden potentieel aantrekkelijk kunnen zijn voor menselijke activiteit. Het ontbreken van concrete vondsten kan evenwel ook het

gevolg zijn van een gebrek aan uitgebreid archeologisch onderzoek in de omgeving. Daarom wordt de archeologische verwachting vooralsnog als algemeen ingeschat.

Middeleeuwen

Voor de middeleeuwen zijn er enkele CAI-meldingen uit de directe omgeving van het plangebied waaronder die van de Leuvense stadsomwalling. De Brusselsesteenweg (1709) sloot hier zoals aangegeven in de historische situering op aan via de Brusselsepoort. Ook voor deze periode kan dus een algemene archeologische verwachting worden geformuleerd.

Nieuwe tijd en Nieuwste tijd

Voor de Nieuwe en Nieuwste tijd zijn er heel wat CAI-meldingen in de omgeving die overwegend met historisch militaire activiteiten in verband te brengen zijn. Het gaat daarbij voornamelijk om kampementen en veldslagen voor de Nieuwe tijd en een vijftal bunkers te plaatsen in de Nieuwste tijd. Een algemene archeologische verwachting kan voor deze periode naar voor worden geschoven.

1.3 Impact geplande werken

De opdrachtgever voorziet een verbreding van de bestaande rijbaan ter hoogte van afrit A2 nr. 17, met de aanleg van een extra afslagstrook linksaf, aanvullend op de bestaande strook. In dit kader wordt de bestaande riolering verplaatst en een infiltratiezone ingericht. De maximale diepte van de bodemingrepen bedraagt 1,50 meter, specifiek voor de aanleg van de riolering en de nieuwe rijweg is voorzien op een diepte van 50 cm. Deze bodemingrepen tezamen zullen dan ook zorgen voor een algehele verstoring van de bodem.

Echter moet opgemerkt worden dat de bodem binnen en rondom het projectgebied al zwaar vergraven is voor de aanleg van de snelweg.

1.4 Afweging noodzaak vervolgonderzoek

Potentieel tot kennisvermeerdering

Het projectgebied betreft een beperkte ruimte tussen twee rijbanen, waar zich een reeds bestaande riolering bevindt. Daarnaast toont het digitaal hoogtemodel duidelijk aan dat het projectgebied en de rechts ervan gelegen afrit (A2 nr. 17) lager liggen dan de omliggende omgeving. In tegenstelling daarmee bevindt de autosnelweg (A2), links van het projectgebied, zich op een kunstmatig talud en

ligt aanzienlijk hoger. Dit kan erop wijzen dat hier in het verleden aanzienlijke vergravingen zijn uitgevoerd. Het is dan ook aannemelijk dat de bodem ter hoogte van het projectgebied sterk verstoord is. Daarnaast blijven de geplande bodemingrepen vrij beperkt in omvang. De smalle, spits toelopende vorm van het terrein biedt bovendien ook weinig mogelijkheden voor verder onderzoek. Door deze ruimtelijke beperking en de vergraven toestand van de bodem binnen en in de omgeving van het projectgebied, is de kans groot dat eventuele onderzoeksresultaten onvoldoende context bieden, waardoor de potentiële kenniswinst beperkt zal zijn.

Afweging verder onderzoek

Hoewel eerst op basis van de CAI-indicatoren een algemene archeologische verwachting werd vooropgesteld, kan worden aangenomen dat de geplande werkzaamheden geen significant risico op verlies van archeologische informatie zal inhouden. Dit vanwege de recente ontwikkelingen in en rond het projectgebied, de beperkte mogelijkheden die het terrein biedt voor archeologisch onderzoek, en de beperkte omvang van de geplande werken zelf. Op basis van deze vaststellingen wordt verder archeologisch onderzoek ook niet nodig geacht.

Dit advies ontslaat de opdrachtgever, noch de aannemer van de geplande werken, niet van zijn verplichting om tijdens de bouwwerken rekening te houden met de wettelijke archeologische meldingsplecht. Eventuele toevalsvondsten dienen steeds gemeld te worden aan het agentschap Onroerend Erfgoed.

2 Programma van maatregelen

Binnen het verslag van resultaten en bovenstaand gemotiveerd advies werd aangetoond dat het potentieel op waardevolle kenniswinst ontbreekt bij de uitvoer van verder archeologisch (voor)onderzoek. Volgens artikel “§5.2 van de Code van Goede Praktijk” is verder vooronderzoek dan ook niet aangewezen. Verdere maatregelen inzake archeologisch onderzoek worden dan ook – conform de Code van Goede Praktijk – niet voorgesteld.

Dit advies ontslaat de opdrachtgever, noch de aannemer van de geplande werken, niet van zijn verplichting om tijdens de bouwwerken rekening te houden met de wettelijke archeologische meldingsplecht. Eventuele toevalsvondsten dienen steeds gemeld te worden aan het agentschap Onroerend Erfgoed.